

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยจัดฝึกอบรม และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และการฝึกปฏิบัติ มาเป็นแนวในการพัฒนาศักยภาพแก่ผู้ปกครอง เพื่อช่วยเหลือ การดูแลเด็กออทิสติก ซึ่งการใช้กระบวนการฝึกอบรม และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เป็นเครื่องมือ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนด แนวทาง และวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. วิเคราะห์ กลุ่มเป้าหมายที่จะเข้าร่วมกระบวนการการวิจัย
3. กำหนดผู้เข้าร่วมการฝึกอบรม และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
4. กระบวนการพัฒนาศักยภาพของผู้ปกครอง ในดูแลเด็กออทิสติก
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การตรวจสอบข้อมูล
7. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสาร วารสาร ตำราวิชาการ วิทยานิพนธ์ งานวิจัยและ สถิติที่เกี่ยวข้องดังนี้ แนวคิดเกี่ยวกับอนามัยส่วนบุคคล แนวคิดเกี่ยวกับเด็กออทิสติก, แนวคิด เกี่ยวกับการช่วยเหลือเด็กออทิสติก แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับ การมี ส่วนร่วม แนวคิดผู้ปกครองนักเรียนกับการมีส่วนร่วม แนวคิดเกี่ยวกับแนวการสอนเด็ก ออทิสติกแบบ TEACCH และแนวคิดเกี่ยวกับกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง รวมถึงงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง และขอคำแนะนำจาก อาจารย์ และผู้รู้ ในประเด็นที่จะศึกษา ซึ่งผู้วิจัยนำมาสร้างกรอบ แนวคิด ในการวิจัย และกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพแก่ผู้ปกครอง

2. วิเคราะห์ กลุ่มเป้าหมายที่จะเข้าร่วมกระบวนการการวิจัย

ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้

1. เป็นผู้ปกครองจำนวน 11 คน ที่มีลูก หรือเด็กในความดูแลเป็นเด็กออทิสติก ระดับ High Function ที่กำลังศึกษาในช่วงชั้นที่ 2 และเป็นเด็กที่มีความสามารถด้านการเรียนรู้ การช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมดีพอสมควร มีสมาธิ และสามารถควบคุมตนเอง ในการทำกิจกรรมต่างๆ ได้ 15 – 20 นาที
2. เป็นผู้ที่มีความเข้าใจในการสื่อความหมาย อ่านออก เขียนได้
3. เป็นผู้ที่มีสมัครใจเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้

3. กำหนดผู้เข้าร่วมการฝึกอบรม และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ในการกำหนดผู้เข้าร่วมกระบวนการ การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง ผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็กออทิสติกมากที่สุด เพียง 1 คน และเป็นผู้ที่มีความเข้าใจในการสื่อความหมาย อ่านออก เขียนได้ รวมทั้งสมัครใจเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้

4. กระบวนการพัฒนาศักยภาพของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก

กระบวนการพัฒนาศักยภาพของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติกมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กออทิสติก เกิดการยอมรับในพฤติกรรมของเด็กออทิสติก
2. เพื่อให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวการสอนเด็กออทิสติก และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมได้
3. เพื่อให้ผู้ปกครองคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น
4. เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่าง โรงเรียนและผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความตระหนักในปัญหาเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ

ก่อนการอบรม 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้หาโอกาสพบปะพูดคุยกับผู้ปกครอง เพื่อโน้มน้าว และสร้างความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดจากการละเลยไม่เอาใจใส่ในการดูแลอนามัยส่วนบุคคล รวมถึงที่มีพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมในการดูแลเด็กออทิสติก และเพื่อขอความร่วมมือในการเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้

ขั้นตอนที่ 2 การฝึกอบรม และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ในขั้นตอนการฝึกอบรมและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมใช้เวลา 1 วัน ผู้วิจัยใช้กระบวนการกลุ่ม หรือการจัดประสบการณ์ที่มีเป้าหมาย เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยรู้จักคิดเป็นทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น โดยมีกิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การเตรียมความพร้อม

มีวัตถุประสงค์

เพื่อเป็นการละลายพฤติกรรมของผู้ปกครอง ทำให้ผู้ปกครองเกิดการเรียนรู้และสร้างความคุ้นเคยกัน เกิดการยอมรับอย่างมีเหตุผลซึ่งกันและกัน

กิจกรรมที่ใช้

เล่นเกม เป็นกิจกรรมที่แฝงด้วยการเรียนรู้ โดยมีผู้วิจัยและวิทยากรเป็นผู้ควบคุมดูแล

กิจกรรมที่ 2 การเปลี่ยนทัศนคติ

มีวัตถุประสงค์

1. เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้บอกเล่าถึงถึงพฤติกรรมของเด็กเมื่ออยู่ที่บ้าน การให้การช่วยเหลือ ดูแลเด็กเมื่ออยู่ที่บ้าน เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
2. เพื่อให้ผู้ปกครองได้เห็นถึงความสำคัญในการดูแล ช่วยเหลือเด็กออทิสติก ให้ผู้ปกครองเกิดความตระหนักถึงปัญหาที่จะเกิดจากการละเลยไม่เอาใจใส่ในการดูแลนามัยส่วนบุคคลของเด็กหรือปัญหาของการมีพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมในการดูแลและช่วยเหลือเด็ก

กิจกรรมที่ใช้

กิจกรรมย้อนอดีต เป็นการสนทนากลุ่มเพื่อให้สมาชิกในกลุ่มสามารถคิดลำดับเหตุการณ์ ค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในการดูแลนามัยส่วนบุคคล ของเด็กออทิสติก ในครอบครัวของตนเองอันเป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กมีปัญหาด้านสุขภาพ ร่างกายและพัฒนาการ เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เข้าใจปัญหาของครอบครัว ได้ด้วยตนเอง จากนั้นสรุปความคิดรวบยอด

การบรรยายโดยผู้วิจัย และทีมงาน เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพด้านร่างกาย และพัฒนาการด้านร่างกายที่ตรวจพบโดยครูพยาบาลของโรงเรียน ของเด็กในภาพรวม

กิจกรรมที่ 3 การสร้างทักษะที่เหมาะสม

มีวัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดในเรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเด็กออทิสติก

2. เพื่อให้ผู้ปกครองเกิดการยอมรับพฤติกรรมของเด็กออทิสติก
3. เพื่อให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจแนวการสอนเด็กออทิสติก
4. เพื่อให้ผู้ปกครองนำแนวการสอนไปประยุกต์ใช้ในการดูแลช่วยเหลือเด็กออทิสติก

ได้อย่างเหมาะสม

5. เพื่อให้ได้โปรแกรมที่เหมาะสมเกี่ยวกับการฝึกการแปร่งฟัน และการล้างมือเพื่อจะได้นำไปทดลองปฏิบัติ ตามแนวทางในการสอนเด็กออทิสติก

กิจกรรมที่ใช้

การบรรยาย โดยวิทยากร และทีมงาน

การระดมสมองของผู้ปกครองในการออกแบบโปรแกรมการฝึกการแปร่งฟัน และการล้างมือ แบบประเมินความสามารถหลังการฝึก

กิจกรรมที่ 4 การสร้างเป้าหมายร่วมกัน

มีวัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ปกครองมีเป้าหมาย หรือมีความคาดหวังของตนเองและครอบครัว
2. เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถมองเห็นปัญหาของครอบครัว แล้วหาแนวทางแก้ไข ปัญหา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งขึ้น

กิจกรรมที่ใช้

กิจกรรมต้นผลไม้แห่งความฝัน

การสนทนากลุ่ม เป็นการหาแนวทางการแก้ไขปัญหในครอบครัว กระตุ้นให้เกิดการแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเปิดเผย มองเห็นประสบการณ์การแก้ไข ปัญหาของครอบครัวของสมาชิกกลุ่มคนอื่นๆ แล้วนำมาเชื่อมโยง ปรับใช้ หรือนำมาเป็น ตัวอย่างในการแก้ไขปัญหในครอบครัวของตนเองได้อย่างเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 3 การฝึกปฏิบัติ

ในขั้นตอนนี้เป็นขั้นที่ให้ผู้ปกครองได้ฝึกให้เด็กออทิสติกให้สามารถแปร่งฟัน และล้างมือตามขั้นตอนที่ได้ร่วมกันออกแบบ โดยใช้เวลา 1 เดือนหลังจากการฝึกอบรม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ปกครองเกิดทักษะในการฝึกเด็กออทิสติกในการแปร่งฟัน และการล้างมือ ให้สะอาดได้ด้วยตนเอง
2. เพื่อให้ผู้ปกครองรู้จักแก้ปัญหาที่พบในการฝึกการแปร่งฟัน และการล้างมือ
3. เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ปกครอง กับผู้วิจัย

4. เพื่อให้ผู้ปกครอง และผู้วิจัยได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา
กิจกรรมที่ใช้

การฝึกปฏิบัติของผู้ปกครองในการแปร่งฟัน และการล้างมือตามโปรแกรมที่ได้ร่วมกัน
ออกแบบ เป็นเวลา 1 เดือนหลังจากการอบรม

การโทรศัพท์พูดคุยกับผู้ปกครอง ครอบคลุม 3 ครั้ง เพื่อเป็นการกระตุ้น และให้
กำลังใจ

การออกเยี่ยมบ้านหลังจากที่ผู้ปกครองฝึกปฏิบัติไปแล้ว 1 เดือน เพื่อให้คำปรึกษาและ
แก้ปัญหาที่พบร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 4 การติดตามผล

ผู้วิจัยให้ผู้ปกครองให้เด็กออกทิสติกแปร่งฟันและล้างมืออีกครั้งหลังจากที่ได้มี
การแก้ไขปัญหาร่วมกัน เป็นระยะเวลาอีก 1 เดือน

วัตถุประสงค์

เพื่อติดตามพฤติกรรมของผู้ปกครองในการฝึกการแปร่งฟัน และการล้างมือให้กับเด็ก
ออกทิสติก

กิจกรรมที่ใช้

การโทรศัพท์พูดคุยกับผู้ปกครอง ครอบคลุม 1 ครั้ง เพื่อเป็นการติดตามผล

การออกเยี่ยมบ้านหลังจากที่ผู้ปกครองฝึกปฏิบัติไปแล้วอีก 1 เดือน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 วิธีการเก็บข้อมูล

การสนทนากลุ่ม เพื่อให้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทศนคติ อย่างเปิดเผย จริงใจ
เป็นกันเอง โดยผู้วิจัยจะทำการสร้างประเด็นคำถามต่างๆไว้ล่วงหน้า ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง

การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ กับกลุ่มผู้ปกครองเป็นการสร้างความคุ้นเคย มีการ
ปรับเปลี่ยนลดประเด็น ไปตามสถานการณ์ แต่ให้อยู่ในขอบเขตของการวิจัย โดยประเด็นที่
ศึกษา คือเพื่อให้ทราบถึงแนวคิด ทศนคติ ท่าที ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว ซึ่งวิธีนี้ ผู้วิจัย
ได้ใช้ตลอดการเก็บข้อมูล

การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม เป็นการสังเกตสภาพทั่วไปของบ้าน
ครอบครัวทุกๆด้านที่ต้องการศึกษา ความสัมพันธ์ กิจกรรมร่วมกันของคนในครอบครัว
การประชุมกลุ่ม ระดมความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สรุปบทเรียน วิเคราะห์
ประเด็นปัญหา

การออกเยี่ยมบ้าน เป็นการติดตามผลการฝึกอบรม และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

5.2 เครื่องมือการเก็บข้อมูล

แบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม โดยผู้วิจัยได้ให้ผู้ช่วยผู้วิจัยช่วยบันทึกในกระบวนการสนทนากลุ่มและการฝึกอบรม และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยมีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร

แบบประเมินหลังฝึก โดยผู้วิจัย และผู้ปกครอง ได้ออกแบบร่วมกันเพื่อประเมินความสามารถของเด็กออทิสติกหลังจากได้รับการฝึก เพื่อให้ทราบว่าเด็กสามารถทำได้ด้วยตนเองมากน้อยเพียงใด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในการฝึกเด็กมากน้อยเพียงใดด้วย

การออกเยี่ยมบ้าน เพื่อให้คำปรึกษา แก้ไขปัญหาาร่วมกัน และเพื่อให้กำลังใจแก่ผู้ปกครอง นอกจากนี้ยังเป็นการประเมินผลและติดตามผล

6. การตรวจสอบข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้บางส่วน ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลควบคู่กันไปตลอด เพื่อให้มีความมั่นใจมากที่สุดก่อนที่จะนำเสนอ อีกทั้งยังเป็นการตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้นั้น สามารถตอบปัญหา และครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพียงพอหรือไม่ สำหรับการตรวจสอบข้อมูล ได้อาศัย วิธีการตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านข้อมูล โดยศึกษาว่า “ข้อมูลที่ได้จากแหล่งบุคคล แหล่งสถานที่ และแหล่งเวลา ต่างกัน จะทำให้ข้อมูลแตกต่างกัน หรือไม่”

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ได้ข้อมูล และทำการตรวจสอบข้อมูลอย่างละเอียดและได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจะดำเนินการแยกแยะข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลตามกรอบแนวคิด หากพบว่าข้อมูลที่ได้อย่างขาดความน่าเชื่อถือ หรือยังไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจะเข้าไปตรวจสอบและจัดเก็บข้อมูลใหม่ และนำมาจัดเก็บตรวจสอบวิเคราะห์ใหม่ จนกระทั่งมั่นใจในข้อมูลที่ได้ จึงสรุปผล และเขียนรายงาน โดยการเขียนเชิงบรรยายเป็นหลักและแสดงผลเป็นร้อยละในข้อมูลที่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ